

ISPRAVKA

U "Sjemenarstvu" br. 6/94. str. 471-489 objavljen je rad pod naslovom "Kuda ide hrvatsko oplemenjivanje bilja" autora prof. dr. Zdravka Martinić-Jerčić.

Greškom službenog prevodioca HAD-a tiskan je sažetak rada na engleskom jeziku koji ne odgovara originalu. Uz ispriku autoru i čitaocima u nastavku objavljujemo hrvatski i engleski tekst spornog sažetka.

UREDNIŠTVO

**KUDA IDE HRVATSKO OPLEMENJIVANJE BILJA
(UZ STOTU OBLJETNICU HRVATSKOG SJEMENARSTVA)**Z. MARTINIĆ-JERČIĆ¹Pregledni znanstveni rad
Primljeno: 6.7.1994.

SAŽETAK

Pred 100 godina (1893), uz Kraljevsko gospodarsko šumarsko učilište u Križevcima, osnovana je Postaja za istraživanje sjemena koja je postala izvorište hrvatskog sjemenarstva. Već početkom ovog stoljeća, neposredno nakon otkrića Mendelovih zakona o nasljeđivanju, vršio je Gustav Bohutinsky u Križevcima ispitivanja na pšenici primjenom križanja, a Bohutinsky i Mandekić su istraživali, gotovo istovremeno s američkim istraživačima, linijske hibride kukuruza. Oplemenjivanje i sjemenarstvo između I. i II. svjetskog rata bilo je na zadovoljavajućoj razini, a intenzifikacija proizvodnje i oplemenjivanja i sjemenarstva pšenice, kukuruza i drugih kultura izrazito je uznapredovala tek poslije II. svjetskog rata.

Rezultati koji su na tom polju postignuti obvezuju. Uspoređeno je oplemenjivanje i proizvodnja pšenice u Hrvatskoj s onim u Engleskoj. Prosječni rezultati u proizvodnji na društvenim gospodarstvima u Hrvatskoj nisu zaostajali za prosječnom proizvodnjom u Engleskoj. Izrazito slabije korištenje proizvodnog potencijala novih sorti u Hrvatskoj na privatnim gospodarstvima umanjivalo je znatno ukupne prosječne urode u hrvatskoj u odnosu na Englesku. Devedesetih godina urod po jedinici površine je stagnirao kod najboljih proizvođača unatoč velikog broja novih sorti, što ukazuje da izbor sorti u tome razdoblju nije bio adekvatan. Slabo korištenje proizvodnog potencijala sorti na privatnim gospodarstvima nije pogodovalo podizanju pratećih istraživanja na razinu koja bi omogućila adekvatan izbor sorti za optimalne i manje optimalne uvjete u proizvodnji. Pokazalo se da je sorta i sortno sjeme samo jedan od mnogobrojnih činilaca proizvodnje, a za uspješnu proizvodnju potrebno je sve čimbenike proizvodnje dovesti na usklađenu zadovoljavajuću razinu. Raspad bivše Jugoslavije izazvao je

¹ prof. dr. Z. Martinić-Jerčić, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

veliku poremetnju u proizvodnji, oplemenjivanju i sjemenarstvu Hrvatske. Neki proizvođači i znanstvene ustanove pretrpjele su direktne a neki indirektno ratne štete, a stanje ni rata ni mira i privatizacija slabi materijalnu i kadrovsku bazu oplemenjivanja, što može naše oplemenjivanje bilja dovesti u vrlo težak položaj. Ovo tim više, što će naše uslijed rata smanjeno tržište ubrzo postati još otvorenije za strane inovacije i njihovo sjeme. Očito će trebati mnogo napora i da sačuvamo kadrove i da održimo glavne oplemenjivačke programe na životu. Zato je potrebno već sada izgrađivati potrebnu infrastrukturu u području oplemenjivanja i sjemenarstva i funkcionalnu zakonsku regulativu, koju smo kao samostalna država dužni imati.

Sjemenarstvo bi trebalo i dalje ostati glavni izvor prihoda za oplemenjivačke programe. Ravnopravno može sjemenariti na nacionalnoj i internacionalnoj razini samo onaj koji uz uvoz tuđih kreacija može ponuditi i izvoz svojih. Naše oplemenjivanje i sjemenarstvo uspješno je odoljevalo mnogim nedaćama kroz proteklo stoljeće pa će tako biti i u budućnosti, ako uz kratkoročne programe budemo već sada vodili dovoljno računa i o dugoročnim.

THE FUTURE OF PLANT BREEDING IN CROATIA
(ON THE OCCASION OF THE CENTENNIAL OF SEED SCIENCE IN
CROATIA)

Z. MARTINIĆ- JERČIĆ¹

Scientific Review

Received: 6.7.1994

SUMMARY

A station for seed research, attached to the Royal agricultural and forestry school at Križevci, was established 100 years ago and later it became a source of seed science in Croatia. Already at the beginning of this century, immediately after the rediscovery of Mendel's laws, Gustav Bohutinsky, at Križevci, was doing research on wheat applying crosses, while Bohutinsky and Mandekić were investigating maize line hybrids almost at the same time as American researchers. Plant breeding and seed production were on the satisfactory level between the Wars. Intensification of wheat, maize and other crops production, their breeding and seed production showed a marked improvement in the time after the World War II.

The results reached in the field at the time were respectable. Wheat production and breeding in Croatia was compared to those in England. The average wheat yields per hectare on state farms in Croatia were as good as those in England. Production potential of new varieties was much less used on private farms than on state farms in Croatia which considerably decreased the average hectare yields as a whole. In the nineties, yields per unit of area start to be stagnant on the best state farms, in spite of a large number of new varieties, indicating that choice of varieties at that time or varieties as itself were not adequate for the best producers. Limited use of production potential of new varieties on private farms did not stimulate

related research to ensure the proper choice of varieties for optimal or suboptimal production conditions. It was proved that a variety and certified seed are just one of the numerous production factors, while for successful production all production factors have to be well balanced and brought to an adequate level. Disintegration of former Yugoslavia caused a lot of disorders in plant production, breeding and seed production in Croatia. Some producers and scientific institutions suffered, directly or indirectly, war damages, while the present conditions of neither war nor peace and the process of privatisation are weakening the financial and professional basis of breeding institutions which may bring our plant breeding into very difficult position. Moreover, since our seed market, diminished by war situation, it will soon become even more open for foreign innovation on their seeds. Evidently, many efforts will be needed to keep together our technical staff in breeding and to continue with success our main breeding programmes. Therefore it is now necessary to build up the infrastructure needed in the fields of plant breeding and seed industry as well as to establish functional laws and regulations which we, as an independent state, are bound to have.

Seed industry should remain in the future the main financial source of plant breeding. Seed industry for national and international market can develop successfully only those, who, by importing foreign innovations of one crop, can offer for export domestic innovations of another crop. Croatian breeding and seed production successfully withstood to many adversities through the past century and it will do the same in the future, if, along with short term programmes, we will take immediately enough care about long term ones.